

Discurs en el Palau Municipal (Palau de l'Exposició) 15 de maig de 1921

Valencians:

No puc expressar-vos l'estat del meu ànim, després d'una rebuda tan bella, tan entusiasta i, sobretot, tan espontània.

Encara que jo haguera escrit deu vegades més del que he escrit, encara que haguera cantat València amb aquells accents que no hagueren trobat en cap poeta, des d'Homer fins al present, encara que haguera realitzat les majors gestes en el camp de l'acció o en el camp de les lletres, no arribaria a col·locar-me al nivell, no arribaria a merèixer una manifestació d'afecte tan gran com la que em tributeu.

No tinc ací més que un mèrit per a vosaltres: el mèrit de ser germà vostre de naixement i el mèrit que allà on vaig, la imatge de València, que és la imatge de la meua infantesa i de la meua joventut, d'allò més bell de la meua vida, m'acompanya a tot arreu.

En esta ocasió, durant els dies que estaré a València, amb més tranquil·litat i amb més força, jo vos diré com la imatge de València ha vingut acompanyant-me en totes les meues peregrinacions, que quasi han abastat tota la terra.

Unes vegades el record ha sigut per contrast, quan jo contemplava la gegantesca ciutat de Nova York, per la força del contrast tornaven a la meua memòria els camps somrients de València.

A l'altre costat dels Estats Units, a la vora del Pacífic, jo he trobat una València que tots vosaltres coneixeu de nom: jo he estat a Califòrnia, un dels països més bells de la terra.

Sabeu què és Califòrnia? Califòrnia és simplement València.

No hi ha més que dir que de la mateixa manera amb què els mapes reproduïxen els països i davall diu: «Proporció de l'1 per 1000», amb Califòrnia succeïx a l'inrevés: és una ciutat augmentada a l'1 per 1000; però és ni més ni menys, tan bella com València.

L'única satisfacció que tindrè quan arriben les meues últimes hores, és que la meua obra literària haurà servit per a revelar, no únicament a Espanya, no únicament a Europa, sinó a la major part de les nacions de la terra, que ha sigut la vida de València en les costes, que ha sigut la vida de València en l'horta, que ha sigut la vida de València en l'Albufera; i moriré tranquil d'haver aportat a la literatura nacional la imatge d'un dels països més bells per naturalesa, més fructífers per a la civilització pels artistes de totes classes que ha produït.

Ens vorem al llarg de tota la setmana. Visca València!